Rok IV. Nr. 246 (995) Wilno, Czwartek 27 października 1927 r. Cena 20 groszy.

KURJER WILEŃSKI

NIEZALEŻNY ORGAN DEMOKRATYCZNY.

Redakcja i Administracja: JAGIELLOŃSKA 3. Telefon 99. Czynne od godz. 9 — 4 ppoł. Naczelny redaktor przyjmuje od 2 — 3 ppoł. Redaktor działu gospodarczego przyjmuje od 8—9 wiecz. Rękopisów Redakcja nie zwraca. Konto czekowe P. K. O. 80.750.

Drukarnia — ul. św. Ignacego 5. Tel. 893.

CENA PRENUMERATY: miesięcznie z odnoszeniem do domu lub przesyłką pocztową 4 zł. Zagranicą 7 zł. CENA OGŁOSZEŃ: za wiersz milimetrowy tekście—25 gr., za tekstem—10 gr., ogłoszenia mieszkaniowe—10 gr. (za wiersz petitowy) r nika rekl nadesłane—30 gr. (za wiersz redakcyjny), dla poszukujących pracy—50% zniżki, ogł. cyfrowe i tabelowe o 20% drożej, ogł. z zastrzeżeniem miejsca 10% drożej. Układ ogłoszeń 6-cio łamowy, na IV stronie 10-cio łamowy. Administracja zastrzega sobie zmianę terminów ogłoszeń.

Między Tallinem, Moskwą i Warszawą.

Estoński minister spraw zagranicznych, p. Ackel, po powrocie z Genewy z wrześniowej sesji Zgromadzenia Ligi, zdając przed parlamentem sprawozdanie z przebiegu jej obrad, poruszył przy tej okazji podstawowe zagadnienia z zagranicznej polityki Estonji.

Przechodząc do charakterystyki zagadnień estońsko-sowieckich rzucił p. Ackel niezmiernie wiele ciekawego światła na rokowania o pakt o nieagresji, o zawarcie którego ubiegają się Sowiety od dłuższego już czasu z każdem z państw oddzielnie i, dodajmy, bezskutecznie. Choć więc p. Ackel przemawia tylko w imieniu jednego państwa, to niemniej jednak jego wywody w tej materji mają podkład szerszy i faktycznie dają nam doskonałą ilustrację stosunków między ZSRR i trzema państwami bałtyckiemi.

Niepowodzenia pertraktacyj tłumaczy p. Ackel trzema przyczynami: 1) odmową Rosji co do uznania zasady arbitrażu, 2) rozbieżnościami w sprawie wyboru neutralnego przewodniczącego w komisji koncyljacyjnej oraz 3) odmową co do uznania omówień o prawach i obowiązkach wynikających dla Estonji z tytułu jej przynależności do Ligi Narodów. Mówca stwierdza, że drażliwość dyplomacji sowieckiej w sprawie trzech wyłuszczonych punktów jest zgoła nieugruntowana i z jednakową siłą występuje wobec wszystkich kontrahentów. Strona sowiecka zrozumieć winna, że z wysuwaniem swych postulatów Estonja nie kieruje się żadnemi ubocznemi motywami, że dąży jedynie i wyłącznie do sprowadzenia rokowań na grunt rzeczywistości, dając przez pakt możność znalezienia istotnego regulatora przy likwidowaniu wszelkich konfliktów.

Jeżeli Rosja Sowiecka ma te same zamiary i dąży do tych samych celów, to nie powinna przeciwstawiać się myśli wspólnego udziału państw bałtyckich w rokowaniach o pakt, bowiem im szersza będzie podstawa umowy, tem trwalsze będzie zabezpieczenie pokoju. „Estonja—stwierdza mówca—może spokojnie podkreślać tę okoliczność, bowiem zgoła nie myśli ona o jakichkolwiek bojowych wystąpieniach. Zdaje ona sobie sprawę, że każda wojna, nawet wojna zwycięska, przynosi więcej szkody, niż pożytku, w szczególności zaś małym państwom. Estonja potrzebuje pokoju i dlatego uczciwie pragnie za pomocą umów utrwalenia przyjaznych stosunków z Z. S. R. R. i z innymi swoimi sąsiadami“.

Należy przyklasnąć wywodom estońskiego ministra spraw zagranicznych. Istotnie zagadnienie paktu ujmuje on ze słusznego punktu widzenia i bodaj nie będziemy daleko od prawdy, stwierdzając, że te same przeszkody, które stoją na zawadzie w rokowaniach o pakt między Estonją i Rosją, utrudniają również dojście do porozumienia między Sowietami i Polską. Polska opinja publiczna z radością dowiaduje się, iż estoński dyplomata, prowadząc rokowania zupełnie samodzielnie i niezależnie od Polski, broni identycznie tych samych zasad.

Ta identyczność zapatrywań została zresztą podkreślona przez mówcę w sposób otwarty. Przechodząc bowiem do charakterystyki stosunków polsko-estońskich p. Ackel powiedział: „Polska stale dąży do podtrzymania kontaktu z państwami bałtyckiemi, Estonja rada jest z tych przyjacielskich stosunków z Polską, bowiem bez Polski nie może być w sposób dostateczny zagwarantowany pokój we Wschodniej Europie i niemożliwe jest Wschodnie Locarno. Niektóre koła Estonji dzięki pewnym utajonym wpływom nie współdziałają w przyjaźni z Polską, ale oficjalna polityka Estonji wespół ze wszystkiemi decydującemi politycznemi kołami uważa, że przerwanie współpracy Polski z bałtyckiemi państwami nie odpowiadałoby istotnym interesom państw bałtyckich“.

Przed kilku tygodniami łotewski minister spraw zagranicznych p. Zeelens w wywiadzie genewskim, mówiąc o Wschodniem Locarno zupełnie zapomniał o istnieniu w najbliższem sąsiedztwie Łotwy 30-sto miljonowej Polski. Tej kiepskiej geograficznej orjentacji p. Zeelensa nikt w Polsce nie wziął poważnie. I słusznie. Obecnie dostał on nauczkę od estońskiego ministra spraw zagranicznych, który uważa powstanie Wschodniego Locarna bez Polski za absurd i który twierdzi, że współpraca Polski z państwami bałtyckiemi odpowiada istotnym interesom tych państw. Publiczna deklaracja tak poważnego polityka jak p. Ackel jest dla nas zupełnie dostateczną satysfakcją za mało zawierające sensu wywiady prasowe p. Zeelensa.

Naród węgierski do społeczeństwa polskiego.

„Naród węgierski jeszcze przed wojną światową powziął zamiar postawienia pomnika Kossuthowi, największemu Węgrowi; ale urzeczywistnienie tego planu dopiero teraz się udało, a odsłonięcie uroczyste pomnika nastąpi 6-go listopada.

Z nazwiskiem Kossutha złączone są ściśle nazwiska bohaterów Polaków: Bema, Woronieckiego, Dembińskiego, Wysockiego i innych, którzy na czele legjonów polskich z Kossuthem brali udział w węgierskiej walce o wolność w r. 1848/9.

Odwieczna historyczna przyjaźń, łącząca Polskę i Węgry obowiązuje nas zaprosić społeczeństwo polskie do wzięcia udziału w tej uroczystości urządzanej przez stołeczne miasto Budapeszt na cześć pamięci Kossutha—tego największego Węgra, a zarazem największego przyjaciela Polaków. Ufamy, że społeczeństwo polskie przychyli się do naszej prośby przez wysłanie licznych deputacyj, które się przyczynią do uświetnienia tej uroczystości.

Z pozdrowieniem:
(—) Baron Albert Nyary
prezes.
(—) Ferdynand Leo Miklossy
sekretarz główny X. Szaboky u. 58.

Rozłam w „Piaście“.

KRAKÓW. 26 X. (Pat.) W dniu dzisiejszym wicemarszałek Senatu Jakób Bojko ogłosił w Krakowie manifest do włościaństwa, oświadczając się za współpracą z Marszałkiem Piłsudskim, a przeciw osobie i polityce posła Witosa. W manifeście tym sen. Bojko piętnuje w ostrych słowach upadek moralny i korupcję w szeregach stronnictwa oraz zapowiada podjęcie prac w celu oczyszczenia i zjednoczenia ruchu ludowego wśród ogółu włościaństwa polskiego. Sen. Bojko wzywa do skupienia się około jego osoby i pisma, które pod nazwą „Chłop Polski“ wydawać będzie w Krakowie. W manifeście tym wreszcie sen. Bojko zapowiada w najbliższym czasie zwołanie kongresu ludowego do Krakowa.

Równocześnie sen. Bojko wysłał list do posła Witosa z oświadczeniem, że występuje z poselskiego klubu „Piasta“.

Zakończenie procesu zabójcy Petlury.

Epoka oficjalnego antysemityzmu.

PARYŻ, 26-X. (Pat). Wczoraj w siódmym dniu procesu Schwarzbarda zeznawał w dalszym ciągu świadek Tiemkin, były prezes Żydowskiego Zgromadzenia Narodowego. Przedstawiciel powództwa cywilnego adw. Campichy prosi świadka o wytłumaczenie onegdajszego jego oświadczenia, jakoby Denikin zależny od swego wojska, w większym stopniu odpowiadał za pogromy, aniżeli Petlura. Świadek zaznacza, że Petlura miał większą władzę nad wojskiem, wobec czego odpowiedzialny jest moralnie za pogromy. Tiemkin oświadczył dalej, że najokrutniejsze pogromy na Ukrainie były dziełem Denikina. **Była to epoka oficjalnego antysemityzmu.**

Za co zabił Schwarzbard Petlurę?

Adw. Campichy zapytuje następnie Schwarzbarda, czy zabił Petlurę dlatego, że przypuszczał, że był on inspiratorem pogromów, czy też za to, iż uważał, że jego propaganda w Paryżu mogłaby wywołać nowe pogromy na Ukrainie. Oskarżony Schwarzbard odpowiada, że zabił Petlurę za jedno i za drugie.

Sprzeczne zeznania.

Następny świadek Czerlkower, który od 9 lat zbiera dokumenty dotyczące pogromów oświadcza, że nie ulega wątpliwości, iż Petlura, jako najwyższy wódz Ukrainy, posiadający władzę absolutną powinien być uważany za odpowiedzialnego za wszystko, co czyniły jego wojska. Świadek wywodzi, że szereg atamanów, którzy urządzali pogromy nie był przez Petlurę ukarany.

Następny zkolei świadek działacz sjonistyczny, Leon Metzkin oświadcza, że zbadawszy setki dokumentów przyszedł do przekonania, iż Petlura jest bezwarunkowo winien pogromów. Petlura był postacią sztandarową, obowiązkiem jego było działać, a nie ograniczać się do wydawania odezw. Prokurator przypomina świadkowi, że pomiędzy zeznaniami jego w śledztwie, a zeznaniami dzisiejszemi zachodzi różnica. Świadek odpowiada, że od tego czasu odbył poważne badania, z których wyprowadza wniosek, że Petlura odgrywał w pogromach czynną rolę.

Petlura przeciwdziałał pogromom.

Odczytano zeznania świadka Bezpałki, który z powodu choroby nie mógł przyjść. Świadek zeznał, że Petlura nie zachęcał nigdzie do pogromów, prowadził nawet przeciw nim energiczną akcję. Między innemi polecił świadkowi wygłaszać w szkółkach odczyty przeciw pogromom, odczyty te odbywały się również w obecności Petlury. Jeżeli były pogromy to pochodziły z innego powodu, niezależnie od woli Petlury. Bezpałki przyznaje, że ludność żydowska, uważając, że Petlura urządzał pogromy, czuje do niego żal.

Przemówienia stron.

Jak wiadomo z poprzednich depesz za zgodą obrony, powództwa cywilnego i prokuratora zaniechano badania reszty świadków, wobec czego przewodniczący ogłosił, że wszyscy nieprzesłuchani jeszcze świadkowie są wolni. Dziś o godz. 1-ej po południu rozpoczęły się przemówienia.

Uniewinnienie Schwarzbarda.

PARYŻ, 26.X (Pat). Jak donosi agencja Havasa zabójca Petlury, Schwarzbard, został unniewiniony.

Straszna katastrofa na morzu.

600 osób utonęło.

RIO DE JANEIRO. 26. X. (Pat). Według otrzymanych tu radjotelegramów wielki statek „Principessa Mafalda“, płynący z Genui zatonął u wybrzeży Bahya. Na pokładzie było 1300 podróżnych, 400 z nich uratowały parowce, które pośpieszyły na ratunek. Poszukiwania za pozostałymi trwają dalej.

Na pomoc tonącym.

RIO DE JANEIRO. 26. X. (Pat). Minister marynarki polecił jednemu z krążowników wojennych udać się natychmiast na miejsce katastrofy „Principessa Mafalda“. Panuje przekonanie, że statek zatonął po zderzeniu ze skałami podwodnemi. Pasażerowie schronili się na łodzie ratunkowe inni zaopatrzeni w pasy ratunkowe powskakiwali do morza. Szczegóły katastrofy nadchodzą bardzo powoli, gdyż załogi statków ratowniczych zbyt są zajęte poszukiwaniami rozbitków, ażeby mieć czas na przesyłanie wiadomości. Według dotychczasowych wiadomości 720 osób uratowało się na pokłady 4-ch statków, które pośpieszyły na miejsce katastrofy wezwane rozpaczliwemi sygnałami z tonącego okrętu.

Z LITWY KOWIEŃSKIEJ.

Wezwanie Anglji i Francji do rządu litewskiego.

RYGA, 26.X. (Ate). „Rigasche Rundschau“ donosi z Kowna, że władze litewskie otrzymały od Francji i Anglji wezwanie cofnięcia skargi zgłoszonej w Sekretarjacie Ligi Narodów.

Na rząd kowieński będzie wywarta presja, ażeby sprawa ta została złagodzona, nie będąc wprowadzona przed forum Ligi Narodów.

„Rigasche Rundschau“ wspomina o podobnych precedensach, między innemi o konflikcie bułgarsko-jugosłowiańskim.

Rząd litewski przyjmuje propozycję Ligi Narodów.

KOWNO, 26.X. (Ate). Rząd litewski zgodził się na ropozycję Ligi Narodów, by skarga jego była rozpatrywana na najbliższem posiedzeniu Ligi Narodów.

Do tego czasu zgodzono się na przyjęcie wydalonych.

Zaprzeczznie „Elty“.

KOWNO, 26-X. (Ate). „Elta“ zaprzecza wiadomości, podanej przez „Rytasa“ o przerwaniu rokowań z rządem sowieckim w sprawie umowy handlowej.

Sytuacja na Litwie w oświetleniu prasy łotewskiej.

RYGA. 26. X. (Ate). „Rigasche Rundschau“ zamieszcza korespondencję z Kowna, która w bardzo niepomyślnych słowach opisuje sytuację wewnętrzną na Litwie.

Ciągłe odkładanie terminu referendum świadczy, iż stronnictwo rządowe tautininków nie jest pewne sytuacji mimo, iż w kraju panuje stan wojenny, surowa cenzura i zmonopolizowanie w rękach rządu aparatu administracyjnego. Walka z opozycją staje się coraz cięższa. W ciągu 10 miesięcy rządów tautininkowcy nie zdołali zdobyć dla siebie sympatji mas. Projekt systemu prezydencjalnego rządu wykopał między grupą rządową opozycją przepaść nie do przebycia. Wszelkie nadzieje kompromisu zawiodły. Nieprzejednane stanowisko rządu, który odrzuca kompromis z opozycją, tłumaczy się zachowaniem kół wojskowych, które dokonały przewrotu i słyszeć nie chcą o porozumieniu z opozycją.

Do tej ciężkiej sytuacji politycznej wewnątrz kraju dołącza się brak kredytów, których Litwa nie może uzyskać zagranicą, dopóki wewnątrz kraju położenie polityczne znajduje się pod znakiem zapytania.

Rząd niemiecki wywierał liczne presje, chąc uzyskać ustępstwa w sprawie Kłajpedy i mieć pewność nieprzejednanej polityki Litwy wobec Polski. Nie uzyskawszy tych koncesyj rząd niemiecki zamknął granice dla wywozu bydła litewskiego, zadając ciężki cios życiu gospodarczemu Litwy.

Stosunki na Litwie — kończy korespondencja — stają się coraz bardziej naprężone. Konieczna jest radykalna zmiana.

Proces polityczny.

RYGA, 26.X. (Ate) „Jaunakas Zinas“ donosi z Kowna, że w najbliższych dniach rozpocznie się tam proces polityczny za działalność antypaństwową przeciwko 8 osobom, które staną przed sądem wojennym.

Pośród oskarżonych znajduje się 3 nauczycieli i kilku wojskowych.

Rewizja w redakcji „Echa“.

KOWNO, 26.X. (Ate.) W nocy z 25 na 26 dokonano rewizji w redakcji rosyjskiego dziennika „Echo“. Zabrano szereg dokumentów.

Nowe rewizje.

RYGA, 26.X. (Ate.) „Jaunakas Zinas“ donosi z Kowna, że w ciągu ostatnich dni dokonano szeregu rewizyj pośród leaderów Chrz.-Demokracji.

Między innemi dokonano rewizji u Bistrasa i Krupowicziusa.

Sprawa wysiedlonych przez Polskę.

KOWNO, 26.X (Ate.) Litewska Agencja Tel. donosi, iż na skargę rządu litewskiego z powodu wysiedlenia z Polski 12 obywateli litewskich—Sekretarjat Ligi Narodów odpowiedział, że jeżeli rząd litewski sobie tego życzy, to skarga ta będzie umieszczona na porządku dziennym najbliższego posiedzenia Ligi Narodów.

Jednocześnie Litewska Agencja Tel. zaprzecza pogłoskom, jakoby wysiedleni obywatele litewscy wyjechali do Kowna. Znajdują się oni jeszcze w jednej ze wsi na pograniczu polsko-litewskiem.

Wysiedleni księża litewscy zabiegają u Ojca Swiętego.

KOWNO, 26.X. (tel. wł.) „Elta“ podaje, że księża wysiedleni w liczbie 12 w swoim czasie z „okupowanej Litwy“ zwrócili się do Ojca Świętego z prośbą, by wziął ich pod swą opiekę, którąby umożliwiła pełnienie im ich obowiązków.

To „pełnienie ich obowiązków“ „Elta“ rozumie w ten sposób, żeby wysiedleni księża mogli powrócić do Polski.

„Modlitwa Wileńska“ w szkołach litewskich.

KOWNO, 26. (tel. wł.) Jak podaje „Rytas“ w paru szkołach litewskich wprowadzono nowy sposób powitania: nauczyciel przed rozpoczęciem lekcji zwraca się do uczniów ze słowami: „Uciemiężone Wilno“, na co uczniowie odpowiadają: „Pracujemy nad odzyskaniem Wilna“.

Niezależnie od tego ukazała się „Modlitwa Wileńska“, którą księża, idąc z kolendą mają rozpowszechniać w tysiącach egzemplarzy w najbardziej zapadłych zakątkach Litwy. Taż „Modlitwa Wileńska“ ma być odmawiana przed każdem rozpoczęciem lekcji w szkołach zamiast pacierza.

ś. †p. Major Władysław Dąbrowski

W cichem wiejskiem ustroniu w majątku Podoloszczyzna pow. dziśnieńskiego w dn. 21 m. b. odszedł z tego świata jeden z bohaterów—obrońca Wilna i Ziem Wschodnich ś. p. major Władysław Dąbrowski. Był on osobistością dobrze znaną tutaj u nas i w Warszawie, który dorzucił wawrzynów do uświetnienia sławy oręża polskiego i w dziejach historji zajmie jedną z chlubniejszych kart. Po rozbrojeniu I Korpusu powraca do Wilna, gdzie na schyłku niemieckiej okupacji staje wraz ze swym dzielnym bratem rotmistrzem Jerzym na czele garstki odważnych, z którymi zaczyna walkę z jednej strony z bolszewikami, a z drugiej strony z Niemcami: zdobywa tutaj w Wilnie na ulicy Wroniej (obecnie Dąbrowskiego) gniazdo bolszewickie. W pierwszych dniach stycznia 1919 roku pod przewagą sił bolszewickich opuszcza Wilno i tylko zawdzięczając niespożytej osobistej energji nie upadł na duchu i zachowując starą tradycję rycerską nie daje się rozbroić Niemcom i w niesłychanie ciężkich warunkach przedostaje się do Wojsk Polskich, jednocześnie zajmując Brześć n. Bugiem i stację Linowo, gdzie znajdowały się składy amunicji całej niemieckiej armji na Wschodzie. Zawdzięczając tylko braciom Dąbrowskim staje się w rękach polskich niesłychanie wielki zapas amunicji. W Brześciu zawiązuje kontakt z Wojskiem Polskiem—z Podlaską Dywizją, gdzie otrzymuje trudne zadanie posuwania się naprzód na Baranowicze, które zdobywa i melduje Naczelnemu Wodzowi Marszałkowi Piłsudskiemu w dniu 19 marca 1919 roku, że Baranowicze są zdobyte. Dalej oddział zmaga się wciąż w walkach: pod Snowem (w nieświeskiem), dalej pod Mińskiem i Berezyną. W czasie odwrotu w 1920 roku otrzymuje rozkaz formowania pułku kawalerji—211 pułku ułanów, z którym wstrzymuje odwrót korpusu bolszewickiego Gaja-Chana w Płockiem, bierze udział w wyprawie na tyły bolszewickie w grupie jazdy podpułk. Nieniewskiego, gdzie zdobywa most na Niemnie pod Druskienikami i otwiera drogę dla naszego wojska na Lidę—Mińsk. W dn. 9 października 1920 roku przechodzi wraz z pułkiem pod rozkazy gen. Żeligowskiego i walczy o Wilno i Wileńszczyznę.

Z Wileńskiego Oddziału majora Dąbrowskiego powstają: 13 pułk ułanów Wileńskich 76 pułk piechoty, 211 pułk ułanów otrzymuje Nr. 23.

Cześć Jego pamięci!

* * *

Staraniem kolegów i towarzyszy broni w dniu 31 października r. b. o godz. 10-ej rano w kościele św. Jakóba odbędzie się za spokój duszy ś. p. majora Dąbrowskiego żałobne nabożeństwo, na które zapraszają krewnych, przyjaciół i wszystkich tych, którym drogą jest pamięć tego dzielnego żołnierza.

Z całej Polski.

Straszny wypadek w elektrowni miejskiej w Kaliszu.

KALISZ, 26.X (Pat). Onegdaj o godz. 20 m. 10 w elektrowni miejskiej w Kaliszu pękło koło rozpędowe wagi 13.000 kilo przy nowoustawionym motorze „Diesela". Części koła odrzucone siłą odśrodkową przebiły sufit w hali maszyn i dach elektrowni, poczem padając żaryły się głęboko w ziemię.

Jedna z części spadła w odległości 360 metrów i zniszczyła ścianę szczytową domu Nr. 14 przy ul. Józefiny. Inny odłamek zniszczył ścianę domu administracyjnego elektrowni, rujnując całkowicie gabinet dyrektora oraz magazyn. Wypadków z ludźmi nie było. Przy pomocy zapasowego motoru ruch w elektrowni został utrzymany.

Morderstwa pod Łodzią.

ŁÓDŹ, 26.X (Pat). Wczoraj rano na drodze z kolonji Cyganka pow. łódzkiego w pobliżu wsi Grabienica został zabity przez nieznanych sprawców: rzeźnik Józef Jaskólski i woźnica Antoni Tomaszewski. Jaskólskiemu zrabowano 500 zł. Policja wszczęła natychmiast pościg.

ŁÓDŹ, 26.X (Pat). Nocy wczorajszej w pow. brzezińskim nieznani sprawcy dokonali morderstwa na rodzinie Fryderyka Klema, składającej się z 4 osób. Władze śledcze z Łodzi wszczęły dochodzenie.

Wiadomości polityczne.

(*Tel. od wł. kor. z Warszawy*).

W nadchodzącą sobotę rozpoczyna w Paryżu swe obrady międzynarodowy kongres stronnictw radykalno-demokratycznych.

W kongresie wezmą udział z Polski między innymi prezes Partji Pracy pos. Kościałkowski, posłowie Dąbski, Rudziński i Łypacewicz.

Marsz. Rataj odbył wczoraj konferencję z w.-marsz. Daszyńskim w sprawie otwarcia sesji budżetowej.

W kołach parlamentarnych panuje przeświadczenie, że sesja otwarta zostanie dnia 3 listopada.

●

Wiadomości zamieszczone w części prasy o rzekomym sporze między ministrem Rolnictwa, a ministrem Reform Rolnych nie odpow. prawdzie

Dokoła łotewsko-sowieckiego traktatu.

RYGA, 26. X. (Pat). Podczas dalszych debat w Sejmie łotewskim minister Spraw Zagranicznych Zeelens wystąpił w obronie traktatu handlowego łotewsko-rosyjskiego, z punktu widzenia konieczności poprawy bilansu handlowego Łotwy przez powiększenie eksportu produktów rozwijającego się przemysłu. Minister wywodził, że Związek Sowiecki jest najważniejszym rynkiem dla przemysłu łotewskiego. Poza udzieleniem zamówień na wytwory przemysłu łotewskiego rząd sowiecki ma się zobowiązać do wysyłki drogą tranzytową przez koleje i porty łotewskie 200.000 tonn artykułów eksportowych. Traktat łotewsko-sowiecki nie wywoła, zdaniem ministra, nieporozumień w stosunkach gospodarczych z innemi państwami sąsiedniemi i nie okaże się szkodliwym dla sprawy realizacji unji celnej łotewsko-estońskiej.

Następny mówca leader Związku Włościańskiego Ulmanis krytykował ostro projekt zawarcia traktatu z Sowietami z punktu widzenia gospodarczego, wyrażając przekonanie, że przywileje celne przyznane Rosji okażą się szkodliwe dla interesów, zwłaszcza rolnictwa i zmniejszą dochody państwa, nie ma zaś żadnej gwarancji, że obiecane zamówienia rosyjskie będą zrealizowane.

W kołach politycznych sądzą, że traktat łotewsko-sowiecki będzie dziś ratyfikowany przez Sejm większością kilku głosów.

Traktat został przegłosowany.

RYGA. 26. X. (Pat). Na południowem posiedzeniu Sejmu łotewskiego trwała w dalszym ciągu burzliwa dyskusja na temat ratyfikacji łotewsko rosyjskiego traktatu handlowego. Po wystąpieniu arcybiskupa rosyjskiego Joana, który zarzucił łotewskim socjaldemokratom ich nielegalne stosunki z bolszewikami, na lewicy podniosła się nieopisana wrzawa, tak, iż posiedzenie zostało na pół godziny przerwane.

Po godzinnej przerwie posiedzenia arcybiskup Jean zakończył swą mowę; wkrótce potem zakończyła się ogólna dyskusja nad projektem ustawy o ratyfikacji traktatu handlowego łotewsko-sowieckiego. Następnie referenci komisji do prowadzenia rokowań o traktaty gospodarcze, oraz komisji finansowej zabierali głos, broniąc traktatu przeciwko zarzutom opozycji.

Sejm przystąpił do imiennego głosowania. Za ratyfikacją **traktatu głosowało 52 posłów: socjaldemokraci i mniejszości narodowe (z wyjątkiem Polaków, 1 Niemca, 2 Rosjan) oraz 5 deputowanych centrum i jeden poseł prawicowy.**

Przeciwko traktatowi głosowało 47 posłów z prawicy.

Treść traktatu.

RYGA, 26.X. (Pat.) Treść łotewsko-rosyjskiego traktatu handlowego w głównych punktach jest następująca: Właściwy traktat handlowy reguluje na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania stanowisko, prawa i ochronę osób fizycznych i prawnych obu stron.

Takaż sama klauzula największego uprzywilejowania ma również zastosowanie w zakresie obrotu towarowego, żeglugi, komunikacji kolejowej tranzytu oraz stosunków konsularnych między obu państwami. Położenie i uprawnienia sowieckiej misji handlowej na Łotwie zostały uregulowane analogicznie do postanowień niemiecko-rosyjskiego traktatu handlowego.

Misja ta w zakresie swych operacyj handlowych będzie podlegała ustawodawstwu, jurysdykcji i postanowieniom podatkowym Łotwy. **Traktowanie, wychodzące po za ramy klauzuli największego uprzywilejowania, zostało zastrzeżone dla obu państw w stosunku do Estonji, Litwy i Finlandji.** Ponadto Rosja zachowuje nadal w mocy klauzulę o specjalnem uprzywilejowaniu ościennych państw azjatyckich.

Druga część traktatu przedstawia specjalną konwencję celną, w której obie strony wzajemnie sobie gwarantują zniżenie ceł na cały szereg towarów eksportowych. Konwencja celna połączona jest z warunkiem, że eksport łotewski do Rosji Sowieckiej musi osiągnąć rocznie wartość co najmniej 40 miljonów łatów, równych złotym frankom.

Pozatem do traktatu jest przyłączony jako aneks wykaz minimalnych zamówień sowieckich i zakupów. Jednocześnie rząd sowiecki zobowiązał się do przesłania tranzytem przez Łotwę w kierunku zachodu co najmniej 200 tys. tonn towarów rocznie. Ilość ta ma wzrastać z każdym rokiem o 10 proc. Traktat zawarty został na lat 5.

Wrazie potrzeby każda z obu stron ma prawo wymówić traktat najwcześniej w rok po jego wejściu w życie.

Przedstawiciele Polski na kongresie chirurgów wojskowych w Ameryce.

NOWY-YORK, 26.X (Pat). Gen. Stanisław Rouppert i pułk. Zakliński wzięli udział w kongresie amerykańskich chirurgów wojskowych w Carlysle w Pensylwanji. Przy tej sposobności gen. Rouppert złożył wieniec świeżych kwiatów na tablicy upamiętniającej ofiary i poświęcenia członków amerykańskiego korpusu medycznego podczas wojny światowej. Następnie gen. Rouppert wziął udział w obchodzie 10-letniej rocznicy zorganizowania polskiej armji w Ameryce. Uroczystość odbyła się w Bouffallo przy udziale 10.000 Polaków. Gen. Rouppert wygłosił przemówienie, w którem powołując się na dawną przyjaźń polsko-amerykańską wezwał rodaków do okazania ich przybranej Ojczyźnie tej samej niewzruszonej lojalności, której tyle dowodów dali Polsce. Wieczorem obaj oficerowie byli na bankiecie wydanym na ich cześć.

Ostatnie wiadomości o katastrofie.

RIO DE JANEIRO, 26.X (Pat.). Ostatnio nadeszły wiadomości, stwierdzające, że na pokładzie okrętu „Principessa Mafalda" jechało 1600 podróżnych, po większej części emigrantów do Argentyny. Statek miał 9.510 tonn pojemności. Zbudowany został w roku 1908 w Genui, należał do towarzystwa Navigationi Generale Italiano.

Z 720 uratowanych pasażerów 120 zabrał parowiec francuski „Formoza", innych zabrały statki brytyjskie „Radioline", „Empire Star„ i niemiecki „Atenia".

Nowe oświadczenie Tymcz. Komitetu Litewskiego

w sprawie zatargu polsko-litewskiego.

Dnia 23 bm. Wileński Tymczasowy Komitet Litewski rozpatrywał ponownie sprawę wytworzonej na skutek ostatnich wypadków sytuacji i w wyniku ogłosił w imieniu miejscowego społeczeństwa litewskiego powtórne oświadczenie, podpisane przez prezydjum Komitetu.

W oświadczeniu tem Komitet Litewski, stwierdzając na wstępie, iż społeczeństwo litewskie stanowi mniejszość narodową, uważa, że wszystkim mniejszościom narodowym powinna przysługiwać pełna swoboda narodowa nietylko w Polsce, ale i na Litwie. Wytworzony stosunek pomiędzy Polską a Litwą odezwa nazywa nienormalnym i uważa, iż nielikwidowanie ostatnio wytworzonej sytuacji, powstałej wskutek represji Litwy i retorsj ze strony Polski stwarza precedens, z którego będą korzystały wszystkie elementy szowinistyczne.

W końcu oświadczenia jego inicjatorzy piszą, iż w rządzie litewskim i w podległych mu organach, prowadzących akcję polityczną, Litwini miejscowi udziału nie biorą i chcą, by spór polsko-litewski był zlikwidowany drogą pokojową, zadawalniając jednocześnie aspiracje narodowe wszystkich mieszkańców tego kraju, jednak z warunkiem, by Litwini zamieszkujący oddawna centrum b. Wielkiego Księstwa Litewskiego, mieli prawo utrzymać swoją narodowość i prowadzić w swoim języku pracę kulturalną.

Pogwałcenie paktu Ligi Narodów.

(*Telefonem od własnego korespondenta z Warszawy*).

Informujemy się, iż wśród kierowniczych czynników naszej dyplomacji panuje przekonanie, że Litwa w swej deklaracji do Ligi Narodów pogwałciła paragraf 10 paktu Ligi. Nie można bowiem — zdaniem tych czynników — będąc w stanie wojny z sąsiadem i nie uznając jego granic, składać jednocześnie na niego skargę do Ligi Narodów.

Również — zdaniem powyższych czynników — zanim najwyższa instytucja, t. j. Liga Narodów nie zajmie się sprawą decyzji litewskiej — stanie się nieodzownem rozpatrzenie sprawy i użycie odpowiednich środków przez wielkie mocarstwa.

Kurator Okręgu Szkolnego Wileńskiego w sprawie szkolnictwa litewskiego.

Jak wiadomo, onegdaj kurator Okręgu Szkolnego Wileńskiego dr. Ryniewicz udał się w sprawach służbowych do Warszawy.

W drodze poufnej zostaliśmy poinformowani, iż podczas służbowego załatwiania spraw, dotyczących Wileńskiego Okręgu Szkolnego, poruszy p. Ryniewicz w Ministerstwie Oświaty sprawę zamkniętego szkolnictwa litewskiego powszechnego.

W ten sposób sprawa powszechnych szkół litewskich w Wilnie i na prowincji zostanie ostatecznie załatwiona po powrocie p. kuratora, który nastąpi we czwartek, lub najpóźniej w piątek 28 b. m.

Uczniowie litewscy proszą o otwarcie zamkniętego seminarjum nauczycielskiego.

W dniu wczorajszym rozeszła się po Wilnie pogłoska o „demonstracji" przed gmachem Kuratorjum Wileńskiego Okręgu Szkolnego uczniów litewskiego seminarjum nauczycielskiego, którzy domagali się otwarcia zamkniętego przez władze seminarjum.

W związku z tem zwróciliśmy się do wizytatora seminarjów p. Szulczyńskiego, prosząc o wyjaśnienia.

Jak się okazało, żadnych demonstracyj nie było.

Uczniowie litewscy zachowywali się zupełnie spokojnie.

Przybyli oni w ilości około 100 przed gmach Kuratorjum, wysyłając delegację, złożoną z 3 osób do p. wizytatora Szulczyńskiego.

Delegacja po wyjaśnieniach p. Szulczyńskiego, iż uczniowie, nie stanowiąc osoby prawnej, niemogą interwenjować w sprawie zamkniętego seminarjum i że uczynić to może jedynie T-wo „Rytas", rozeszli się w całkowitym porządku.

Policja w sprawie tej zupełnie nie interwenjowała.

Okoliczność, iż w momencie rozchodzenia się uczniów seminarjum ulicą Wolana przejeżdżało 6-ciu konnych policjantów, została wykorzystana w sposób zupełnie niewłaściwy przez jedno z pism wileńskich, które zakomunikowało swym czytelnikom o „niebywałych" demonstracjach uczniów litewskich, których „aż policja musiała rozpraszać".

Rewizja w oddziale T-wa „Rytas" w Poszumieniu.

W tych dniach organa policji politycznej dokonały z rozkazu władz sądowych szczegółowej rewizji w oddziale T-wa „Rytas" w Poszumieniu.

Rewizji dokonano w bibljotece T-wa, gdzie, według otrzymanych przez władze informacyj, znajdowały się w znacznej ilości broszury i książki o treści agitacyjnej i antypaństwowej.

Policja opieczętowała i zabrała 320 egzemplarzy broszur niedozwolonych, pochodzących z Litwy.

Udaremnione machinacje litewskiej straży granicznej.

W dniu wczorajszym oddziały litewskiej straży granicznej stacjonujące na odcinku granicznym naprzeciw Mejszagoły usiłowały w sposób podstępny przerzucić nielegalnie na naszą stronę, bez uprzedniego porozumiewania się z władzami polskiemi, 6 osób, których nazwiska dotychczas nie zostały ustalone.

W tym celu litewska straż graniczna dokonała szeregu manewrów. Machinacje te zostały całkowicie udaremnione, a dzięki czujności patroli K. O. P. przerzucenie uniemożliwione.

Organizacja band dywersyjnych po stronie litewskiej.

Według nadeszłych na pogranicze polsko-litewskie wiadomości, do Szyrwint położonych po stronie litewskiej, przybył w tych dniach znany organizator band jeszcze z roku 1921—22, niejaki Staniewski, występujący pod pseudonimem „Kiapuras". Staniewski, b. żandarm litewski, podczas ofenzywy bolszewickiej na Polskę w roku 1920, dokonał szeregu napadów na ludność i oddziały ochotnicze polskie pod Oranami, za co mianowany lejtenantem, a ostatnio na własną prośbę przydzielony jako instruktor do Centrali Organizacji Szaulisów w Kownie.

Przybycie Staniewskiego do Szyrwint pozostaje w związku z ostatnim rozkazem Centrali Szaulisów w sprawie organizacji wywiadu wewnętrznego, granicznego i organizacji band.

Staniewski ma zorganizować szereg wypadów dywersyjnych na Polskę. Grupy dywersyjne tworzone będą z 4 do 6 osób. Do band wcielani będą członkowie organizacji szaulisów, którym na Litwie grozi kara więzienia za przestępstwa kryminalne.

Okólnik w sprawie zakładania kółek i zrzeszeń młodzieży szkolnej.

(*Tel. od wł. kor. z Warszawy*).

Władze szkolne otrzymały od p. ministra Oświaty okólnik w sprawie zakładania kółek i zrzeszeń młodzieży szkolnej.

Na mocy tego zarządzenia wszelkie kółka i zrzeszenia młodzieży szkolnej mają powstawać jedynie z zezwolenia władz szkolnych i grupować się na terenie danej szkoły, a w wyjątkowych wypadkach na terenie szkół wielu. Do takich kółek międzyszkolnych mają być zaliczone kółka sportowe i drużyny harcerskie.

Inspekcja min. Składkowskiego w woj. nowogródzkiem.

(*Telefon. od wł. kor. z Warszawy*).

Inspekcja zarządzona przez p. ministra Składkowskiego w województwie nowogródzkiem ujawniła w Nowogródku, Wołożynie i Wiśniewie rażące braki pod względem sanitarnym i stwierdziła nieprzestrzeganie elementarnych zasad porządku,—co zmusiło p. ministra do udzielenia nagany burmistrzowi m. Nowogródka i staroście w Wołożynie.

Zniżka kursu papierów niemieckich.

(*Tel. od wł. kor. z Warszawy*).

Z Paryża donoszą, iż w wyniku ujemnego wrażenia, jakie wywołały debaty w sprawie planu Davesa na marginesie ostatniego memorandum agenta reparacyjnego, kurs papierów niemieckich na giełdzie nowojorskiej uległ onegdaj podobno silnej zniżce.

W kołach giełdowych nowojorskich panuje pogląd, iż obecnie amerykański rynek finansowy nie może już wchodzić w rachubę dla subskrypcji dalszych pożyczek niemieckich.

Przyjęcie prochów Bema na Węgrzech.

Budapeszlański komitet Bema dowiedziawszy się, że niedługo przybędzie transport z prochami Bema do Ojczyzny, przystąpił natychmiast do czynności przygotowawczych. Na posiedzeniu komitetu, na którym prezydjował generał zbrojmistrz baron Jerzy Balazs omówiono program przewidzianych uroczystości dla uczczenia zwłok wielkiego wodza bohatera na ziemi węgierskiej, w drodze z Alepo z dalekiej Turcji do Polski. Po dyskusji, w której zabierali głos baron Albert Nyary, Ferdynand Leon Miklossy, Geza Kacziany radca ministerstwa i Albert Brandenstein baron postanowiono 10-go grudnia, w dniu śmierci Bema urządzić krajową uroczystość pamiątkową. W końcu poproszono generała zbrojmistrza, barona Jerzego Balazsa, aby historyczny odczyt który wygłosił o słynnej działalności wojennej Bema w Siedmiogrodzie przesłał do polskiego Ministerstwa Spraw Wojskowych.

Rozporządzenie Prezydenta o emigracji.

WARSZAWA, 26-X. (Pat). W Nr. 89 Dziennika Ustaw ukazało się rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 października o emigracji. Wchodzi ono w życie po upływie dwóch miesięcy od daty ogłoszenia, zatem w dniu 15 grudnia r. b.

Rozporządzenie o emigracji, opierając się na długoletniem dotychczasowem doświadczeniu, wprowadza nowe normy regulowania ruchu emigracyjnego i opieki nad wychodźtwem, dając Urzędowi Emigracyjnemu należyte podstawy prawne w tym zakresie.

Uczczenie prochów Nieznanego Żołnierza.

WARSZAWA, 26.X. (Pat). W związku z projektowaną na dzień 1-go listopada b. r. manifestacją narodową ku uczczeniu prochów Nieznanego Żołnierza w Warszawie p. minister Wyznań Religijnych i O. P. zarządził, by w oddaniu hołdu bojownikom o wolność Ojczyzny wzięła udział młodzież szkolna.

PRZEGLĄD BAŁTYCKI.

Nr 13

FINLANDJA.

Polsko-finlandzkie stosunki handlowe.

(*Ciąg dalszy*).

Wywóz z Finlandji do Polski podzielony na poszczególne artykuły wywozowe, przedstawia się w sposób następujący:

	kg.	marek fińskich
tektura	110.000	211.500
papier	—	64.000
skóry bydlęce	54.977	494.800
szpulki	26.480	226 500
inne wyroby drzewne	—	16.300
wirówki do mleka	10.217	267.071
kamienie do toczenia	27.984	106.244
kleje i kalafonja	37.061	152.000
towar zbiorowy	—	82.542
razem fmk.		1.620.957

Statystyka zaś wywozu z Finlandji do Gdańska przedstawia się jak następuje:

	kg.	marek fińskich
ser	5.714	105.750
skóry	66.383	1.093.865
zapałki	11.934	176.082
towar zbiorowy	—	88.715
razem fmk.		1.464.412

Obecnie po podaniu dokładnych liczb dotyczących polskiego wywozu i przywozu do Finlandji, należy poczynić szereg uwag dotyczących poszczególnych towarów, stanowiących przedmiot tegoż importu.

Węgiel. Ogólną ilość konsumcji węgla w Finlandji możemy wyprowadzić z liczb jej importu, który z roku na rok małym tylko podlega wahaniom. W roku 1925 import ten stanowił 611.929 tonn, czyli około 51.000 tonn miesięcznie. Pomimo strajku górników angielskich, sprowadzony w roku 1926 przez Finlandję węgiel wyraził się jednak liczbą 567 tysięcy tonn.

Import do Finlandji węgla odbywa się przeważnie w miesiącach letnich i wyłącznie drogą morską. Prawie 50 proc. całego przywozu węglowego kierowany jest do Helsingforsu; następnie większe ładunki kierują się do portów Hango i Abo (mniejwięcej po 10 proc. całkowitego przywozu).

Odbiorcami węgla w Finlandji, w kolejnem uklasyfikowaniu wysokości ich konsumcji są: państwowe koleje, marynarka handlowa, konsumenci prywatni (związki spółdzielcze i importowe firmy handlowe: A. B. Kollmport, Wiktor Ek A. B. i t. p.), przedsiębiorstwa użyteczności publicznej, przemysł i flota wojenna.

W roku 1926 polski węgiel, rzec można, poraz pierwszy ukazał się na rynku finlandzkim, dzięki zrozumieniu przez władze państwowe oraz przedsiębiorstwa polskie tych wyjątkowych konjunktur, jakie wytworzył na całym szeregu rynków strajk górników angielskich.

Jakkolwiek wywóz ten został zorganizowany umiejętnie i szybko, jednak intensywność jego nie mogła zostać rozwinięta w całej pełni na skutek nieprzystosowania urzędów portowych Gdyni i Gdańska do tak wzmożonego wywozu. Dlatego też importerzy fińscy w początkach uskarżali się częstokroć na niewykonywanie dostaw i ich opóźnianie się. Z końcem roku jednak skargi te wszystkie ucichły, co daje dobre świadectwo sprawnej już obecnie organizacji eksportu węgla polskiego nad Bałtykiem. Rezultaty osiągnięte w tej dziedzinie na rynku Finlandji muszą być uważane za bardzo dodatnie, jeśli weźmiemy pod uwagę, iż rok 1926 był przecież faktycznie pierwszym okresem wprowadzenia węgla polskiego do Finlandji.

Sądząc ze statystyk fińskich, które wykazują 81.216 tonn. zadeklarowanych z Polski oraz 50.512 tonn z Gdańska. Wnioskować możemy, iż import węgla polskiego w ilości 131,728 tonn stanowi blisko 25 proc. ogólnego przywozu węgla Finlandji w roku 1926.

Konkurentami Polski w dostawie węgla do Finlandji w omawianym roku były Niemcy, które eksportowały 252.830 tonn różnych gatunków węgla, wartości 73.292 tysięcy marek fińskich; Anglja — 100.602 tonn, wartości 22.960 tysięcy marek fińskich oraz Holandja —74,748 tonn, wartości 19.114 tysięcy marek fińskich.

Zaznaczyć w końcu należy, że mimo osiągniętych w dziedzinie wprowadzenia węgla naszego na rynek finlandzki rezultatów, nie można uważać, by węgiel polski był już na stałe i poważnie w Finlandji wprowadzony. Pozytywne rezultaty zależeć będą od intensywnych wysiłków, skierowanych zarówno ku utrzymaniu stosunku obecnego jak i do jego spotęgowania.

Jakkolwiek węgiel polski wyrobił sobie co do swego gatunku pierwszorzędną markę, będąc stawianym wyżej od normalnie dostarczanych Finlandji gatunków węgla angielskiego — niemniej jednak należy się liczyć zawsze na przyszłość z tem, iż przyzwyczajeni do cen i gatunków angielskich konserwatywni kupcy fińscy, niechętnie godzą się na słusznie wyższe nieco ceny lepszego jakościowo węgla polskiego, tembardziej że ceny frachtów polskich są ciągle jeszcze wyższe od angielskich, na skutek tego, iż statki angielskie posiadają gwarancje ładunków powrotnych (drzewo różnych gatunków a przeważnie kopalniaki).

Dlatego też wysiłki polskie zmierzające do utrzymania i zwiększenia dotychczasowego poziomu importu węgla polskiego na rynek finlandzki muszą być prowadzone stale i konsekwentnie, co nie będzie rzeczą łatwą ze względu na wysiłki czynione w okresie postrajkowym przez Anglję, prowadzącą wprost politykę dumping'owych cen.

Nafta i produkty naftowe. Zużycie przez Finlandję nafty i produktów naftowych, wynikające z przywozu tych artykułów, przedstawia się na okres ostatnich 2 lat jak następuje:

	Ilość w tonnach		Wartość w tys. fmk.	
	1926	1925	1926	1925
Ropa naftowa	11.899	9.461	11.675	10.173
Nafta	30.168	28.599	37.640	33.851
Benzyna, gazolina	27.847	28.574	83.045	90.290
Oleje i smary	10.158	9.349	30.276	30.809
Parafina	873	780	4.879	4.448

Przy dostarczaniu Finlandji nafty i produktów naftowych dominują Stany Zjednoczone A. P. Największym importerem jest amerykańsko-fińskie towarzystwo „Nobel-Standardt in Finland", które faktycznie jako filja amerykańskiego „Nobel Standardt" w pierwszym rzędzie ma na widoku handlowe interesa amerykańskie i sprzedaż własnych produktów naftowych. Drugim większym importerem nafty do Finlandji jest „Nazut", który związany jest ze znaną firmą „Scheel & Co". Powyższe dwie firmy działają w porozumieniu. Dotychczas nafta rosyjska słabo bardzo jeszcze dociera przez granicę lądową do Finlandji i nie wytwarza poważnej konkurencji.

Nafta przeważnie przybywa z Ameryki i na ten produkt Polsce konkurować jest trudniej, z powodu braku stosownego urządzenia, zbiorników i potrzebnych na ten cel inwestycyj. Natomiast wszelkiego rodzaju oleje, jak naprz., olej gazowy, oleje maszynowe, olej wrzecionowy, następnie benzyna lotnicza i parafina, z łatwością konkurują z Ameryką.

W stosunku jednak do oleju gazowego i olei różnych, zaznaczyć należy, że poszukiwany jest towar o wysokim punkcie zamarzania, stosownie do finlandzkiego klimatu. Olej gazowy również musi być dostosowany do motorów używanych w Finlandji. Duży popyt egzystuje na benzynę frakcyjną o ciężarze 0,720—0,730, oraz benzyny lotnicze lżejsze.

Mimo doskonałych konjunktur na produkty naftowe w Finlandji, polskie produkty te nie figurują na omawianym rynku z podaniem ich źródła pochodzenia z powodu ciągłego braku decyzji u naszych koncernów naftowych, zmierzającej ku poczynieniu w tym celu inwestycyj. Firmy te w sprawie zbytu swych artykułów na rynku finlandzkim idą po linji najmniejszego oporu i porozumiewają się ze wspomnianem wyżej towarzystwem fińsko-amerykańskiem „Nobel-Standart". Towarzystwo te, celem uniknięcia konkurencji układa się bowiem często z rozmaitemi koncernami, mogącemi stanowić groźbę faktyczną lub zamierzoną, przyjmując po dużych targach pewien kontyngent od tych koncernów na sprzedaż.

Istniejące w Finlandji w ciągu kilku lat ubiegłych towarzystwo polskie sprzedaży nafty, współpracujące z Finami, na skutek wysokich kosztów administracyjnych, znalazło w rezultacie za bardziej korzystne porozumienie się z Noblem w tym sensie, iż odbiera on w Gdańsku pewien określony kontyngent odpowiadający wysokości sprzedanej nafty i produktów naftowych przez to towarzystwo w ciągu ostatniego roku przed likwidacją.

Prócz tego Nobel odkupił po cenie kosztu cały inwentarz, będący poprzednio w posiadaniu polsko-fińskiego towarzystwa.

Ta wygodna napozór tranzakcja, spowodowała jednak obecnie zupełny zanik świadomości polskiego pochodzenia nafty, sprzedawanej na rynku finlandzkim. *M. K.*

(D. c. n.)

Hodowla w Finlandji.

Hodowla w Finlandji stoi na wysokim poziomie, co warunkowane jest znacznemi zasobami łąk i pastwisk. Stan inwentarza żywego, który podczas wojny został znacznie uszczuplony, obecnie już ilościowo przekracza bardzo normy przedwojenne. Upada jedynie hodowla renów, których Finlandja w północnych swych częściach posiadała przed wojną 125.724 sztuki. Hodowla koni, prawie wyłącznie typu miejscowego, chociaż i nie zatrzymała się w swoim rozwoju, jednak ucierpiała bardzo, skutkiem kompletnego nieomal wstrzymania wywozu do Rosji i braku nowych rynków. Hodowla zaś nierogacizny i drobiu nie osiągnęła stosunkowo w Finlandji zbyt wielkiego rozwoju.

Ostatnia statystyka inwentarza żywego w Finlandji datuje się z dnia 1 września 1925 roku i przedstawia się jak następuje:

	rok 1925	przeciętna w okresie 1921/1925
ogiery	10.274	10.442
wałachy	141.306	137.870
klacze	183.769	181.493
młodzież od 1—3 lat	43.895	45.071
młodzież poniżej roku	22.420	24.259
ogólna ilość	401.664	399.135
buhaje powyżej 2 lat	22.115	22.116
buhaje poniżej 2 lat	50.174	51.077
krowy	1.295.492	1.268.027
cielęta	502.822	505.818
ogólna ilość	1.870.603	1.877.035
owce	1.451.084	1.535.807
kozy	11.767	11.685
świnie	378.383	377.744
reny	61.438	59.964
kury	1.238.825	1.137.299
inne ptactwo domowe	9.392	9.708
ule	13.141	12.797

Procentowy stosunek młodzieży do dorosłego inwentarza żywego stanowił: dla koni 16,5; dla bydła rogatego 29,6; dla owiec 34,3 oraz dla świń 56,0.

Przeciętna zaś ilość młodzieży w stosunku do matek stanowiła: na 100 matek—12,2 źrebiąt, 22,2 cieląt oraz 212,2 świń.

W stosunku zaś do ludności oraz ilości ziemi uprawnej i inwentarz żywy Finlandji przedstawia się jak następuje:

na 100 mieszkańców Finlandji w roku 1925 przypada: 12,4 koni; 52,0 krów; 41,1 owiec; 0,4 kóz; 8,6 świń oraz 2,1 renów.

Na 100 hektarów roli przypada w tymże roku: 17,0 koni; 71,4 krów, 56,4 owiec oraz 11,8 świń.

Produkcja hodowli w roku 1926 została oszacowana na 6.500 miljonów marek fińskich w porównaniu z rokiem 1924, który wykazał 6.300 miljonów marek fińskich oraz wobec 6.400 miljonów f. mk. w r. 1925.

Całkowita zaś produkcja rolnictwa brutto Finlandji w ostatnich trzech latach wykazywała następujące liczby: w roku 1924 około 10.850 miljonów marek fińskich; w roku 1925—około 11.500 milj. f. mk. oraz w roku 1926 około 11.200 miljonów marek fińskich, Zysk netto został oszacowany w miljonach marek fińskich na: 6.100 w roku 1924; 6.509 w roku 1925 i na 6.200 w roku 1926. *M. K.*

ŁOTWA.

Porty Łotewskie.

Łotwa jest państwem tranzytowem; miasta portowe jak Ryga, Lipawa, Windawa i Ainaži zawdzięczają rozwój swój głównie handlowi zewnętrznemu dawnej Rosji, a obecnie handlowi tranzytowemu. Znaczenie portów tych na Bałtyku dokładnie da się określić dopiero później, gdy całkowicie unormują się stosunki handlowe z Rosją.

Zestawienia poniżej podane wykazują ogólny ruch w portach Łotwy w latach przed wojną i obecnie.

LATA.	RYGA.		WINDAWA.		LIPAWA.	
	Ilość okrętów	Ładowność w ton.	Ilość okrętów	Ładowność w ton.	Ilość okrętów	Ładowność w ton.
1911	2776	2.008 858	1215	704.000	—	—
1912	2763	1.948.923	1144	685.000	1546	861.025
1913	2924	2.070.441	—	—	1738	1.077.336
1920	795	216.249	143	26.098	815	223.351

Ruch w portach Łotwy w latach po wojnie przedstawia się następująco:

Lata	Przybyło: Ilość okrętów	Ładowność N-tto w tonn.	Odpłynęło: Ilość okrętów	Ładowność N-tto w ton.
1921	2.140	,784.780	2.038	774.257
1922	2.878	1.293.515	2.863	1.283.244
1923	3.577	1.443.131	3.571	1.431.500
1924	3.937	1.494.752	3.900	1.488.523
1925	4.117	1.443.682	4.106	1.455.417
1926	3.857	1.441.834	3.854	1.403.143
1927 do (I.X)	2.595	1.156.569	2.687	1.114.980

Z portów, przez które handel tranzytowy głównie przechodzi jak Ryga; tablica poniżej podana przedstawia ruch okrętów w najbliższych latach ub:

Przybyło do portów:

	RYGA		LIPAWA		WINDAWA		AJNAŽI	
	Ilość okrętów	Ładowność Ntto w ton.	Ilość okrętów	Ładown. Ntto w ton.	Ilość okrętów	Ładown. Ntto w ton.	Ilość okrętów	Ładowność Ntto w ton.
1925	2379	912.751	972	326 954	610	148 296	156	19.681
1926	2377	889.470	807	298.197	530	204.906	143	19.261
1927 (do I.IX)	1649	655 578	581	222.577	349	166.994	96	22.938

Odpłynęło z portów:

	RYGA		LIPAWA		WINDAWA		AJNAZI	
	Ilość okręt.	Ładown. Netto w tonn.	Ilość okręt.	Ładown Netto w tonn.	Ilość okręt.	Ładown. Netto w tonn.	Ilość okręt.	Ładown. Netto w tonn.
1925	2.380	921.684	959	326.827	613	187.542	154	19.364
1926	2.385	890.511	810	298.805	520	196.225	139	17.602
1927 (do I.IX)	1.631	700.065	581	221.344	381	172.034	94	21.359

Większa więc ilość przypływających i odpływających okrętów przypada na Rygę, zgórą 60%, następnie 25% na Lipawę, reszta na pozostałe dwa porty.

Ryga (Riga) jest miastem portowem o olbrzymiem znaczeniu tranzytowem, gdyż ze względów klimatycznych port ten ma przewagę nad innemi północnemi portami Bałtyku. Zawdzięczając posiadaniu własnych rozbijaczy lodu — port ten w ciągu zimy bywa nieczynny przeciętnie do 30 dni, gdy tymczasem np. port petersburski zamarza przeciętnie na 6 miesięcy rocznie, wymagając dla oczyszczania lodów daleko droższych rozbijaczy, pomimo wogóle swej niedostępności w ciągu dłuższego okresu. Zwiększa się znaczenie portu w Rydze również dzięki rzece Dźwinie. Komunikacja towarowa Dźwiną posiada duże znaczenie dla północnych powiatów Polski: święciańskiego, brasławskiego, dziśnieńskiego i inn., gdyż uregulowana Dźwina umożliwia spław drzewa i innych artykułów wywozu z północnej części Polski.

Poza Rygą z portów łotewskich posiada szczególne znaczenie zwłaszcza dla Rosji **Windawa** (Ventspils) ma bowiem najprostsze połączenie z Moskwą. Rząd łotewski przeznacza Windawę na centrum tranzytu rosyjskiego; w porcie windawskim wyznaczono odpowiednie miejsca dla Rosji, nadając prawo posiadania dla magazynowania zboża specjalnych elewatorów.

Niemniej ważnym portem jest **Lipawa** (Liepaja), który jest jedynym niezamarzającym portem na wschodnich wybrzeżach Bałtyku. Za dawnej Rosji Lipawa miała pod względem handlowym duże znaczenie, niemniejsze, niż obecnie Ryga. Obsługiwała przeważnie północno-wschodnie części dawnej Rzeczypospolitej Polskiej i była jej portem naturalnym.

W obecnych warunkach Lipawa mogłaby obsługiwać Litwę Kowieńską oraz wschodnie połacie Polski, jak Wileńszczyznę.

Litwa Kowieńska nie daje Polsce tranzytu, sama posługuje się Kłajpedą; Lipawa obecnie przeżywa stagnację i dopiero dostęp Polski tranzytowo do Kłajpedy i do Lipawy — ożywić potrafi te porty.

Ogólnie biorąc położenie portów łotewskich jest znacznie lepsze, niż estońskich, posiadają one specjalnie dla Rosji większe znaczenie handlowe, niż porty Estonji.

Położenie geograficzne tranzytu ma dla tych państw wielkie znaczenie pod względem gospodarczym i jest źródłem przemysłowego rozwoju oraz wywierania wpływu na bilanse płatnicze państw, zrozumiałem więc jest dokładanie przez rządy zainteresowane wszelkich starań dla zachowania tego charakteru.

Obroty tranzytowe Łotwy i Estonji wzrastają i będą wzrastać w miarę odradzania się gospodarczego Rosji. Lecz tendencja (parcie) Rosji w kierunku morza, a więc i portów Łotwy może być czynnikiem uzależniającym państwa te od Rosji nawet pod względem wpływów politycznych, niezgodnych z linją polityczną państw, które w wyniku mogą doprowadzić nawet do utraty samodzielności państwowej.

Na 1-go stycznia 1926 r. Łotwa posiadała 50 okrętów o tonnażu 54828 tonn, 54 żaglówki — 7980 tonn i 9 motorówek — 794 tonn.

Wskazać należy, że jak rząd, tak i parlament otaczają opieką marynarkę handlową; parlament przyjął ustawę o wolnych portach oraz prawo o korzystaniu bandery łotewskiej przez inne państwa.

Ostatnio rząd wyasygnował znaczne kredyty na zakupno okrętów i sprzedaje po niższych cenach z lasów państwowych drzewo na budowę. *K. Bł.*

Dymisja łotewskiego min. sprawiedliwości.

RYGA, 26,X (Pat) Według urzędowego oświadczenia potwierdza się wiadomość, że minister sprawiedliwości Bitti podał się do dymisji, którą prezes Rady Min. przyjął.

Oświadczenie finlandzkiego min. spraw zagranicznych.

RYGA, 26.X (Ate). Poselstwo finlandzkie w Rydze ogłasza komunikat, zaprzeczający doniesieniom, jakie ukazały się w prasie łotewskiej, jakoby finlandzki minister spraw wojskowych miał się wyrazić w wywiadzie prasowym, iż Finlandja jest przychylnie usposobiona do traktatu sowiecko-łotewskiego.

Według oficjalnego dementi finlandzki min. spraw zagranicznych nigdy podobnego oświadczenie nie składał.

Minister dodaje, iż biorąc pod uwagę sprzeczność zdań, jaką wywołał traktat wogóle — uchyla się w tej sprawie od wywiadu. Postępowanie Łotwy nie wywrze żadnego wpływu na stosunki finlandzko-sowieckie. Minister jeszcze raz zaprzecza, jakoby miał się kiedykolwiek wyrazić przychylnie o traktacie sowiecko-łotewskim.

Giełda Warszawska w dniu 26. X. b. r.

Waluty:

Dolary	8,88	8,86

Czeki:

	sprzedaż	kupno
Holandja	398,90	398
Londyn	43.41 1/8	43,31 1/4
Nowy-Jork	8,90	8,88
Paryż	35,01	34,92

Bilanse Banku Łotewskiego

(w 1000 Łatów)

AKTYWA	14.IX-27	21.IX-27	28.IX-27	5.X-27
Monety w złocie	23.656	23.663	23.664	23.660
Waluty	39.925	40.458	43.141	44.998
Monety srebrne	4.032	4.052	4.022	3.985
Bilety państwowe i zdawkowe	11.060	10.902	8.715	8.580
Wkłady terminowe	72.393	72.593	72.239	72.156
Pożyczki zabezpieczeniowe	54.784	54.639	53.898	54.221
Inne aktywa	14.251	14.405	14.094	14.554
	220.101	220.712	219.773	222.154

PASYWA	14.IX-27	21.IX-27	28.IX-27	5.X-27
Banknoty w obiegu	28.435	28.891	29.667	30.642
Kapitał zakładowy	14.385	14.385	14.385	14.385
Kapitał rezerwowy	2.612	2.612	2.612	2.612
Kapitał rezerwowy specjalny	2.500	2.500	2.500	2.500
Depozyty	12.519	12.534	12.456	12.490
R-ki bieżące	47.250	46.798	49.166	51.300
R-ki i depozyty skarbu	97.255	97.006	94.577	93.578
Inne pasywa	15.145	15.986	14.410	14.647
	220.101	220.712	219.773	222.154

KRONIKA.

Czwartek 27 październ	Dziś: Sabiny P. M. Jutro: Tadeusza Ap. Wschód słońca—g. 6 m. 19 Zachód „ g. 16 m. 23

MIEJSKA.

— **Udział miasta w pogrzebie ś. p. poety wolności Gustawa Daniłowskiego.** Z ramienia naszego miasta złożył kondolencję żonie zmarłego i uczestniczył w pogrzebie ś. p. Gustawa Daniłowskiego wice-prezydent Witold Czyż.

— **Posiedzenia Komitetu Opieki nad Zwierzętami.** W dniu 5 listopada b. r. odbędzie się posiedzenie Komitetu Opieki nad Zwierzętami.

— **Magistrat na akcję pomocy bezrobotnym.** Magistrat m. Wilna zdecydował się udzielić gminie żydowskiej 3000 zł. tytułem mającego nastąpić subsydjum na akcję pomocy bezrobotnym Żydom.

SPRAWY PRASOWE

— **Zatwierdzenie aresztu.** Podzielając motywy prokuratora i komisarza rządu na m. Wilno, co do cech przestępstwa w artykułach zamieszczonych w Nr. 116 czasopisma „Vilniaus Aidas" — dokonane przez Komisarjat Rządu przyaresztowanie nakładu tego numeru — Sąd Okręgowy na jednem z ostatnich swoich posiedzeń zdecydował zatwierdzić. (s)

WOJSKOWA

— **Przykład godny naśladowania.** Poczynając od dnia 26 b. m. w każdą środę, aż do odwołania ks. kapelan 3 pułku saperów Śledziewski będzie urządzał dla świeżo wcielonych do szeregów rekrutów tego pułku odczyty i pogadanki na tematy religijno-społeczne.

— **Zakaz używania wojska do przedstawień teatralnych.** Władze wojskowe zabroniły używania oddziałów wojskowych do funkcyj statystów w imprezach artystycznych, organizowanych przez teatralne przedsiębiorstwa prywatne. (s)

OPIEKA SPOŁECZNA.

— **O utworzenie patronatu nad zaniedbanemi dziećmi.** Dnia 25 b. m. o godz. 19 w Wydziale Pracy i Opieki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego odbyło się zebranie organizacyjne patronatu nad dziećmi moralnie zaniedbanemi i upośledzonemi umysłowo i fizycznie. W posiedzeniu pod przewodnictwem ks. biskupa Michalkiewicza wzięli udział przedstawiciele Kuratorjum Okr. Szkolnego, Urzędu Wojewódzkiego, Magistratu m. Wilna oraz osoby interesujące się sprawą patronatu.

Zdecydowano utworzyć patronat, którego pierwszem zadaniem będzie prowadzenie internatu przy szkole dla chłopców moralnie zaniedbanych w lokalu przekazanym na ten cel przez Urząd Wojewódzki (ul. Trwała 3 na Łosiówce) całkowicie odremontowanym i częściowo zaopatrzonym w niezbędny inwentarz. Wyłoniony zarząd tymczasowy ma się zająć zalegalizowaniem statutu, przyjętego na zebraniu organizacyjnem i przystąpi niezwłocznie do uruchomienia internatu.

Należy zaznaczyć, że internat, o którym mowa, powstaje dzięki asygnowaniu przez Min. Pr. i Op. Społ. 4.200 złotych i w przewidywaniu, że nastąpią dalsze świadczenia na ten cel.

SPRAWY ROBOTNICZE.

— **Pierwsze posiedzenie nowego zarządu Funduszu Bezrobocia.** W dniu 25 b. m. pod przewodnictwem p. J. Baranowskiego odbyło się pierwsze posiedzenie nowego zarządu Funduszu Bezrobocia. W skład nowego zarządu wchodzą p. p. prof. Ehrenkreutz, Lest, Żejmo, Kuran, Szmitt i Wencel. (s)

Z UNIWERSYTETU.

— **Wykład p. Jana Malye w Uniwersytecie.** W piątek dnia 28 października, o godz. 7-ej wieczorem odbędzie się w sali Kolumnowej wykład francuski p. Jana Malye, przedstawiciela Association Guillaume Budé na temat: Wpływ świata klasycznego na współczesną literaturę francuską. Wstęp na salę wolny.

SPRAWY AKADEMICKIE.

— **Organizacja VI Tygodnia Akademika.** Doroczny „Tydzień Akademika" jest okresem współpracy starszego społeczeństwa z młodzieżą akademicką. Prezydjum Wojewódzkiego Komitetu Wileńskiego zwraca się do szeregu wybitnych osobistości popularnych na terenie Wilna i okolic do Komitetu Honorowego i tworzy Komitet Wykonawczy, kierujący właściwą akcję. Akcja ta polega przedewszystkiem na propagowaniu idei akademickiej oraz zdąża do niesienia pomocy materjalnej niezamożnym studentom drogą odwołania się do ofiarności społeczeństwa przez organizowanie zbiórek, imprez dochodowych i werbowania na członków Kół Przyjaciół Akademika.

Komitet Wykonawczy, na czele którego stoi prezes Wojewódzkiego Komitetu Pomocy Polskiej Młodzieży Akademickiej, kieruje kilku sekcjami, a mianowicie sekcją propagandy, imprez, zbiórek i loterji. Sekcje te znowuż rozpadają się na poszczególne referaty, prowadzone przez młodzież akademicką. Przedewszystkiem więc sekcja propagandy i imprez rozpada się na referaty: Propagandy i Prasy,—który za pośrednictwem prasy miejscowej, a także takich środków propagandowych jak transparenty, radjo, kina, pochody propagandowe, ulotki i t. p. będzie uświadamiał społeczeństwo o ciężkiej sytuacji materjalnej akademika i o działalności i życiu organizacyj samopomocowych młodzieży akademickiej.

Referat imprez ma zorganizować m. i. „Czarną Kawę" z tańcami i lotny kabaret, a także będzie dążył do wykupienia przynajmniej jednorazowo poszczególnych widowisk i przedstawień w kinach i teatrach wileńskich.

Sekcja zbiórek ześrodkowuje się w trzech referatach: zjednywania członków Wojewódzkiego Komitetu Wileńskiego Pomocy Polskiej Młodzieży Akademickiej referacie list ofiar znaczków i nalepek. W roku bieżącym akcja sprzedaży nalepek i znaczków będzie prowadzona w żywszem tempie, niż dawniej, i w tym celu mają być uzyskane odpowiednie zezwolenia władz na sprzedaż znaczków w kasach kolejowych, pocztowych i telegraficznych, skarbowych i innych. Znaczków w cenie 10 i 20 gr. będzie wydanych na ogólną sumę 70.000 zł. Nalepki zaś po 50 gr. i 1 zł. będą wypuszczone na sumę 5000 zł.

Loterja w tym roku będzie miała miejsce dopiero w pierwszym tygodniu grudnia (1—8 XII). Reforma jej będzie polegała na tem, że na ogólną ilość 35000 losów—wygrywających będzie tylko 3500, natomiast fanty będą wartościowe.

Na prowincji, w większych ośrodkach Tydzień Akademika będzie przeprowadzony przez Koła prowincjonalne przyjaciół Akademika. Nie wykluczone jest zorganizowanie loteryj fantowych. Data i termin odnośnej akcji na prowincji jest po ostawiony do wyboru Kół prowincjonalnych, nie ma jednak przekraczać 15 stycznia 1928 r.

— **Odezwa.** Niezależna Młodzież Socjalistyczna wydała odezwę, w której żąda zniesienia opłat akademickich, wzywa Rząd do budowy domów akademickich, i młodzież akademicką do wstrzymania się od udziału w „Tygodniu Akademika", gdyż zdaniem akademickich kół N.-Socjalistycznych, jest to żebraniną. Wzmiankę powyższą notujemy jako swego rodzaju curiosum.

— **„Czwartki" akademickie.** Sekcja kulturalno-ośw. „Br. Pom." organizuje w roku bieżącym „czwartki" w „Ognisku", o nader urozmaiconym programie, na który składa się żywa gazetka, produkcje artystyczne i wiele innych. Impreza ta wzbudza wśród młodzieży akad. znaczne zainteresowanie.

SPRAWY SZKOLNE.

— **Ferje świąteczne w roku bieżącym.** Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego rozesłało do szkół okólnik, w sprawie feryj świątecznych w bieżącym roku szkolnym.

Ferje świąteczne, mają się rozpocząć w sobotę 29 b. m. i kończą się w dniu 3 listopada r. b.

ARTYSTYCZNA.

— **Wystawa fotografji artystycznej.** T-wo Miłośników Fotografji urządza w pierwszej połowie listopada wystawę fotografji artystycznej, w sali gimnazjum Adama Mickiewicza, przy ul. Dominikańskiej. Eksponaty z Warszawy, Lwowa, Poznania, Krakowa i kilku miast pomniejszych, w imponującej liczbie zgórą 300 prac wyborowych, nie licząc Wilna, już nadeszły. Są to dzieła o wysokich walorach artystycznych. Miejscowi artyści, życzący przyjąć udział w wystawie, zechcą nadsyłać swoje prace na ręce prezesa T-wa p. Dyr. Okt. Rackiewicza (ul. Mickiewicza 11) w godz. 10—14, do dnia 5 listopada włącznie. Obrazy winny być montowane na kartonach jasnych; wymiar nie większy 50 × 60 ctm.; na odwrotnej stronie kartonu należy podać, prócz nazwiska autora i jego dokładnego adresu, — nazwę oraz rodzaj techniki. Bez tych szczegółów eksponaty wogóle nie będą rozpatrywane przez Komisję Kwalifikacyjną.

O dniu otwarcia wystawy nastąpi osobne powiadomienie.

ZE ZWIĄZ. I STOWARZ.

— **Bratnia Pomoc Słuch. Wil. Kons. Muz.** Bratnia Pomoc Słuch. Wil. Kons. Muz. powstała przed wakacjami i rozwinęła energiczną działalność, w kierunku ułatwienia studjów muzycznych młodzieży, będącej w Konserwatorjum. Dotąd powstała biblioteka muz. i sklepik. Do zarządu należą pp. Chojnowski—prezes, Petz—w.-prezes, Lubowiczówna, Kierzun, Samakierowa i Szczukówna.

ZJAZDY.

— **Zjazd rzemieślników województwa wileńskiego.** W dniu 6 listopada b. r. odbędzie się w Wilnie zjazd rzemieślników województwa wileńskiego. Zjazd poprzedzi nabożeństwo w kościele św. Kazimierza, podczas którego poświęcony zostanie sztandar Wileńskiego Cechu Fryzjerów.

Zjazd rzemieślników ma na celu przeprowadzenie ściślejszej konsolidacji poszczególnych cechów i omówienie szeregu spraw bieżących, dotyczących interesów sfer rzemieślniczych województwa wileńskiego. (S).

SPRAWY ŻYDOWSKIE

— **Akademja sjonistyczna.** W dniu 2 listopada r. b. wypada rocznica ogłoszenia znanej deklaracji Balfour'a w sprawie Palestyny, w której Balfour oświadczył, iż Palestyna winna należeć wyłącznie do Żydów.

Dowiadujemy się, iż w związku z przypadającą rocznicą wileńskie organizacje społeczne przygotowują się do uroczystego obchodu tej rocznicy. Między innemi zorganizowana zostanie w Sali Krejngla przy ul. Ludwisarskiej uroczysta akademja, na której wygłoszą szereg przemówień najwybitniejsi organizatorowie ruchu sjonistycznego na Wileńszczyźnie.

Teatr i muzyka.

— **Teatr Polski (sala „Lutnia").** Dziś po raz ostatni na przedstawieniu wieczornem ukaże się sztuka Pollocka „Znak na drzwiach".

Radjo.

CZWARTEK 27 października.

Warszawa 10 kw. 1111 m.

12.00. Sygnał czasu i komunikaty.
12.30. Koncert płyt gramofonowych.
16.00. Odczyt p. t. „Przegląd wydarzeń rosyjskich przed 10-ciu laty" wygł. dr. Stefan Litauer.
16.25. Komunikat harcerski.
16.40. Odczyt p. t. „Wieś, a miasto" wygłosi dr. Franciszek Pujerski.
17.05. Komunikaty P. A. T.
17.20. „Wśród książek" najnowsze wydawnictwa omówi prof. Henryk Mościcki.
17.45. Audycja literacka. „Hanusia" G. Hauptmana.
19.00. Komunikat rolniczy.
19.15. Rozmaitości wypowie p. Ludwik Lawiński. Komunikat Zachęty Tow. Hodowli Koni.
19.35. Lekcja języka angielskiego p. Memmi Gardiner.
20.30. Koncert wieczorny. W przerwie biuletyn „Messager Polonais" w języku francuskim). Koncert poświęcony muzyce czeskiej. Wykonawcy: Orkiestra P. R. pod dyr. Józefa Ozimińskiego, oraz Marja Franclówna (śpiew), Marja Wiłkomirska (akomp.), prof. Jerzy Lefeld (akomp.) i Kazimierz Wiłkomirski (wiolonczela).
22.00. Sygnał czasu. Komunikaty lotniczo-meteorologiczny, policyjny, P.A.T., sportowy, oraz nadprogram.

SPORT.

Lekka atletyka.

Dookoła zawodów na odznakę sportową

W zawodach na odznakę sportową, które się odbyły ub. niedzieli, najmniej potknięć było w skokach, oraz biegach krótkich, najwięcej zaś w biegach długich i w rzutach.

Stwierdza to o tem, że zawodowcy nasi zbyt mało poświęcają uwagi na trenowanie tych dwóch konkurencyj.

Piętą achillesową prawie wszystkich zawodników były rzuty oburącz, w których wyniki lewej ręki były niewspółmiernie słabsze w porównaniu z wynikami prawej.

Piłka nożna.

A. Z. S. — Makabi 5 : 2.

Trafiła kosa na kamień. Makabi ryzykowała tak długo wystawianiem składu 2-ej drużyny pod firmą pierwszej, że w końcu spotkała ją zasłużona porażka.

Rozmaitości sportowe.

— **Mistrzostwo Ligi Państwowej Piłki Nożnej zdobyła „Wisła".**

— **Wieczorek (3 p. sap.)** spotkał się z bardzo pochlebną oceną na łamach „Przeglądu Sportowego".

Według opinji, tam wyrażonej, uważany on jest za największy talent wielobojowy obok Cejzika.

— **Ośrodek zimowy** w Zakopanem, zorganizowany z ramienia P. U. W. F. i P. W., w celu przygotowania naszych narciarzy na Olimpjadę, rozpoczął już pracę.

— **Urzędowanie w Woj. Kom. W. F. i P. W.** Począwszy od dnia 27 b. m. sekretarz Wojewódzkiego Komitetu W. F. i P. W. kpt. Kawalec będzie urzędował w Urzędzie Wojewódzkim, pokój Nr. 34, tel. Nr. 635.

Z sądów.

Za pozostawienie tamponu w jamie brzusznej.

Sąd Okręgowy w Grodnie na sesji wyjazdowej w Wołkowysku, skazał d-ra Kozubowskiego i d-ra Ajzensona, pierwszego na 2000 zł., drugiego na 1000 złotych grzywny za to, iż wymienieni dokonując przed rokiem operacji na mieszkance Wołkowyska Czyżewskiej, przez nieuwagę zaszyli w jamie brzusznej pacjentki serwetkę marlową, t. zw. tampon. Równocześnie sąd zasądził od d-ra Kozubowskiego i d-ra Ajzensona 1555 złotych 81 gr. jako zwrot kosztów leczenia Czyżewskiej.

Życie białoruskie.

I-szy występ Białoruskiego Teatru Ludowego w Wilnie.

Białoruski Teatr Ludowy („*Biełaruski Narodny Teatr*"), zorganizowany latem r. b. przez Białoruski Instytut Gospodarki i Kultury w Wilnie, a który ostatnio dokonał kilkudziesięciu przedstawień na prowincji, ubiegłej niedzieli 23 b. m., po gruntownej reorganizacji, zaprodukował poraz pierwszy przed publicznością wileńską jedną ze swych nowych zdobyczy repertuarowych, z któremi wyruszy niebawem na ponowny objazd prowincji białoruskiej.

Przedstawienie to odbyło się w obszernej sali Klubu Przemysłowo-Handlowego w Wilnie (Mickiewicza 33a), rozpoczynając się z niewielkiem opóźnieniem około godz. 9-ej wieczór.

Na program wieczoru złożyły się: 1) „Paulinka" — sztuka w 2-ch aktach Janki Kupały, oraz, stanowiąca uzupełnienie jej, jednoaktówka „Zaruczyny Paulinki" — Franciszka Olechnowicza; 2) Produkcje śpiewne i taneczne chóru mieszanego i baletu teatralnego.

Poziom widowiska, przewyższył najśmielsze oczekiwania; w dziejach teatru białoruskiego w Wilnie stanowi ono poważny krok naprzód.

Z uprzednich prób zorganizowania stałego teatru białoruskiego w Wilnie jedynie wyniki artystyczne t. zw. „*Dramatycznaj Majstrouni*" („Szkoła Dramatyczna")—prowadzonej przez F. Olechnowicza, mogą być porównywanemi z rezultatami, osiągniętemi przez ten, młody jeszcze, zespół.

Zarówno gra artystów, jak też strona dekoracyjna i charakteryzacja mogły zadowolić nawet bardziej wymagającego widza, nie dziw więc, że impreza ta odniosła całkowity sukces artystyczny i kasowy, gromadząc liczne zastępy publiczności nietylko białoruskiej lecz i innych narodowości (zwłaszcza licznie przybyli Litwini). Po skończonem przedstawieniu, rzęsiście oklaskiwanem przez publiczność, nastąpiły produkcje: chóru mieszanego, który sprawnie i ładnie wykonał szereg pieśni białoruskich patrjotycznych i ludowych, oraz popisy baletu (4 pary), który z zapałem odtańczył tańce narodowe: „Lawonichę" i „Jurkę", wyczerpując nimi obfity program wieczoru.

Jak się dowiadujemy, Białoruski Teatr Ludowy w najbliższej przyszłości zaprodukuje przed wileńską publicznością jeszcze dwie, świeżo wyreżyserowane sztuki: 1) „Cham" — Orzeszkowej i 2) „Zaloty" — Dunin-Marcinkiewicza.

Kierownictwo Teatru po reorganizacji spoczywa obecnie w doświadczonem ręku p.p. Bułhaka i Jacyny.

Przedstawienia białoruskie.

T-wo Białoruskiej Szkoły z centralą w Wilnie, poza obszerną siecią prowincjonalną, posiada również kilka kółek dzielnicowych w samem mieście. Z kółek tych szczególną ruchliwością odznacza się kółko dzielnicy Nowy Świat, które od czasu do czasu urządza przedstawienia amatorskie, z braku odpowiedniego lokalu posiłkując się Domem Ludowym T-wa Białoruskiej Szkoły (ul. Św. Anny 2). Kolejne takie przedstawienie odbędzie się w najbliższą sobotę 29-go b. m. Odegraną zostanie jednoaktówka komiczna „Jaje treba pakazać doktaru" („Trzeba ją pokazać lekarzowi), — tłumaczenie z rosyjskiego. Ponadto, po skończonem przedstawieniu, odbędą się produkcje wokalno-muzykalne i tańce.

W innem znowuż miejscu, bo w Wileńskiem Gimnazjum Białoruskiem (Ostrobramska 9), kółko wileńskie Białoruskiego Instytutu Gospodarki i Kultury wystawiło w ubiegłą sobotę 22-go b. m. 3-aktową sztukę F. Olechnowicza p. t. „*Pan Minister*".

Aczkolwiek wykonanie sztuki, nie mówiąc już o prymitywnych dekoracjach, nie grzeszyło doskonałością, jednakże, biorąc pod uwagę szereg trudności, piętrzących się przed młodocianymi adeptami sztuki, można być tylko z największem uznaniem dla tego i jemu podobnych wysiłków twórczych młodzieży białoruskiej.

Kalendarz „Małanki".

Redakcja „*Małanki*" (Błyskawica)—białoruskiego pisma humorystycznego w Wilnie, wydaje w roku bieżącym swój własny kalendarz książkowy. Urozmaiconą treść tego dziełka będą zdobiły liczne karykatury i ilustracje.

Ponieważ lwią część wydawnictwa zajmą utwory humorystyczne, kalendarz ten będzie pierwszym białoruskim kalendarzem humorystycznym wydanym w Wilnie, wówczas gdy dotychczasowe wydawnictwa białoruskie tego rodzaju posiadały przedewszystkiem charakter gospodarczo-informacyjny.

Wznowienie odczytów.

W roku ubiegłym T-wo Białoruskiej Szkoły w Wilnie zorganizowało cykl odczytów białoruskich kulturalno-oświatowych, wygłaszanych w Domu Ludowym T-wa przy ul. św. Anny. W okresie letnim odczyty zostały przerwane wobec czasu wakacyjnego. Obecnie odczyty te zostały wznowione.

W sobotę 15 bm. odbył się właśnie pierwszy po przerwie letniej odczyt inauguracyjny p. A. Trepki na temat: „O radjo", w którym prelegent wyjaśnił słuchaczom podstawy radjo.

Odczyt następny (dalszy ciąg pierwszego), odbędzie się w najbliższą sobotę 29 bm. Wstęp bezpłatny.

Nowe „sekretarjaty" B. R. N.

Białoruska Rada Narodowa p. Pawlukiewicza z centralą w Wilnie, założyła w ostatnich dniach na prowincji 3 nowe oddziały powiatowe (t. zw. „sekretarjaty") w miastach: Mołodeczno, Wilejka pow. i Baranowicze.

Słuszne stanowisko władz wojewódzkich.

W Wilejce powiatowej podczas wyborów gminnych dwukrotnie został obrany na wójta Białorusin, Subocz Aleksander.

Mimo to głośny już starosta pow. wilejskiego, Nitosławski z powodów wręcz niezrozumiałych obioru nie zatwierdził.

Sprawą tą się zajął Białoruski Komitet do Spraw Samorządowych, poruszając ją w województwie wileńskiem i na podstawie dostarczonych materjałów dowodowych, prosząc o rewizję decyzji odmownej p. starosty.

Województwo, po rozpatrzeniu sprawy, decyzję p. starosty uchyliło, zatwierdzając A. Subocza na stanowisku wójta gminy wilejskiej. Decyzja ta wywarła wielce dodatnie wrażenie na ludności białoruskiej pow. wilejskiego.

K. Smreczyński.

Wojewoda nowogródzki p. Beczkowicz w Wilnie.

Onegdaj przybył do Wilna w sprawach służbowych wojewoda nowogródzki p. Beczkowicz, który odbył dłuższą konferencję z p. wojewodą wileńskim Władysławem Raczkiewiczem.

Wczoraj krążyła po mieście pogłoska o ważnych naradach między wojewodami Beczkowiczem i Raczkiewiczem przy udziale naczelnika Wydziału Bezpieczeństwa Kirtiklisa i przedstawicieli miejscowego ziemiaństwa.

Narady toczone być miały w pałacu Reprezentacyjnym Prezydenta Rzeczypospolitej. W tej sprawie zwróciliśmy się do p. naczelnika Wydziału Bezp. mjr. Kirtiklisa, który zaprzeczył tej pogłosce, inspirowanej jak widać przez osoby niepowołane, którym zależało zapewne na przedstawieniu w mylnem świetle służbowej konferencji wojewodów wileńskiego i nowogródzkiego.

Śledztwo w sprawie napadu na majątek Swinty.

Prowadzone pod kierownictwem naczelnika Urzędu Śledczego Disterhoffa śledztwo w sprawie napadu na mąj. Swinty w pow. święciańskim wykazało, że napadu dokonała litewska banda dywersyjna, na czele której stał Pietras Żegutis znany partyzant litewski z okresu walk o pas neutralny.

Na miejscu napadu znaleziono pozostawiony przez bandytów płaszcz, na którym znaleziono napis ołówkiem chemicznym, stwierdzający, iż właścicielem jego jest wymieniony Żagutis. Ustalono również, iż banda musiała być poinformowana o zwyczajach domowników i rozkładzie dworku.

Śledztwo trwa dalej.

Składajcie ofiary na Polski Czerwony Krzyż.

Popierajcie Ligę Morską i Rzeczną

Czy zapisałeś się na członka L. O. P. P.?

Wydawca Tow. Wydaw. „Pogoń". Tow. Wyd. „Pogoń", Druk. „Pax", ul. Św. Ignacego 5. Redaktor w/z. A. Faranowski.